

РЕЦЕНЗИЯ

от доц., д-р Николай Първанов Симов

от Национален природонаучен музей,

Българска академия на науките (НПМ-БАН),

член на научно жури, назначено със Заповед РД-38-123/06.03.2025 г. на Ректора на СУ
„Св. Климент Охридски“

по конкурс за доцент по професионално направление 4.3. Биологически науки
(Зоология – зоология на безгръбначните животни – ентомология), обявен в ДВ, бр.
5/17.01.2025 г.

Главен асистент д-р Илия Владимиров Гъонов е единствен кандидат по обявения в Държавен вестник бр. 5/17.01.2025 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 4.3. Биологически науки (Зоология – зоология на безгръбначните животни – ентомология) за нуждите на БФ.

1. Професионално развитие

Имам щастието да познавам кандидата от студентските години, когато заедно учихме и в следствие завършихме като магистри специалността Зоология на безгръбначните животни – ентомология. Така се случи, че и двамата се насочихме към една от най-разнообразните групи насекоми – полутвърдокрилите. Д-р Гъонов избра да съсредоточи своите изследвания към част от разряда – цикадите и в следствие листните бълхи. След завършването на БФ на СУ през 2001 г., кандидатът се насочва към частния бизнес и управлява малко предприятие, ръководейки до 15 души персонал. Натрупаният опит се оказва от голяма полза за в бъдеще. Въпреки сериозната заетост, той не престава да се занимава с наука и любимата си група насекоми. В този период успява да защити дисертация (2016) към катедра Зоология и антропология на БФ, отново посветена на любимата му група насекоми цикадите - на тема: Видов състав, биологични особености и разпространение на видовете от Fulgoromorpha (Insecta: Hemiptera) в България. След това неизменно става част от катедрата, където последователно е биолог и в следствие главен асистент (от 2017) до настоящия момент.

2. Основни направления в изследователската работата на кандидата и най-важни научни приноси

Основните научни направления в изследователската работата на кандидата са свързани с таксономията, систематиката, филогенията, биологичните особености,

разпространението и биоакустиката на представителите на Hemiptera и в частност цикадите и листните бълхи.

Д-р Гъонов е автор на 42 научни статии в списания, 1 глава от монография и 3 научно-популярни публикации. От научните публикации – 18 в списания с импакт фактор и SJR, 7 в списания само с SJR, 1 глава от книга и 18 в списания, нереферирани в SCOPUS и Web of Science. Д-р Гъонов с 23 публикации участва по настоящия конкурс за „доцент“. От тях 16 са в списания с импакт фактор, 6 в списания само с SJR, 1 глава от книга.

Всичките научни изследвания, представени от д-р Гъонов, са с оригинален характер.

Формално приемам направената от кандидата справка за приносите на изследванията му, но смятам, че поради избора от него подход е малко трудно да се ориентира читателя. Разделянето на приноси по хабилитационния труд и други не е необходимо. Според мен по-удачен подход за представяне на научните приноси би било тяхното обединение. Накратко най-важните научни приноси на кандидата могат да се групират в следните раздели:

Таксономични приноси: Описан е нов вид за науката – *Balcanocerus agapetomyrmices* Gjonov, 2024 (Hemiptera: Cicadellidae: Eurymelinae) (публикация В4) като е изготвен ключ за определяне и диференциална диагноза за всички европейски представители на рода. Кандидатът е автор и на нов за науката таксон от род *Tshurtshurnella* (Hemiptera: Fulgoroidea: Issidae), макар този труд да е част от дисертацията му.

Несъмнен е приносът на кандидата в опита за разбирането на съвременната систематика и построяването филогения на листните бълхи от сем. Aphalaridae в България и на Балканския полуостров. В рамките на това изследване, освен номенклатурния принос с установяването на една нова синонимия се доказва и пригодността на различни белези за разграничаване на близко родствени видове (В4; Г4).

Кандидатът, съвместно със свой дипломант и колеги от НПМ-БАН описва първата фосилна находка от цикада в България (В1).

Изключително големи са и **фаунистичните приноси** на кандидата съобщени са нови за фауната на страната видове и родове (Г2, Г6, Г8, Г9, Г12, Г15). Добрият събирачески нюх и широките познания на кандидата му помагат фаунистичните приноси да се простират не само в областта на цикадите и листните бълхи, а и за твърдокрили (Г13, Г14) и една група ципокрили, специализирани по цикади паразити от сем. Dryinidae (В5). Част от фаунистичните приноси са за чужди видове, навлизащи на територията на страната и е оценен рискът за тяхната инвазия (В3, В2, Г7). Базирано на съвременен молекулярен подход е изследването на ендосимбионтните прокариоти на видове от род *Diaphorina* (Hemiptera, Psylloidea, Psyllidae), близки до *D. citri* (публикация Г11). ().

Приноси в биономията и екологията на различни видове хемиптери: За много таксони за първи път се установяват хранителни растения или се добавят нови растения, като част от изследваната им хранителна специализация (Г6, Г7, Г12). За част от видовете са

правени изследвания, свързани не само с хранителната им специализация, а и за предпочитанията им към съответна надморска височина. Огромен е приносът на кандидата в изследването на трофобиотичните взаимоотношения между различни видове цикади и мравки и техните поведенчески реакции (B4, Г5, B8). Като ксенобионти, свързани с фулгороморфите, са регистрирани освен мравки и други ципокрили, но и молци, хлебарки и дори охлюви и малки гекони.

Биоакустичните приноси на кандидата обогатяват съществено световната наука. За първи път, съвместно със свои дипломанти, кандидатът изследва не само звуците, а и морфофункционалната страна на тяхното издаване, както и специфични поведенчески реакции свързани с вибрационна комуникация (B6, B3).

Разпространение на резултатите и свободен достъп: В GBIF е публикуван dataset, съдържащ първичните данни за всички екземпляри от надсемейство Cercopoidea в Зоологичната колекция на Софийски университет (BFUS) – 8722 екземпляра, групирани в 6670 колекционни обекта (<https://www.gbif.org/dataset/870ac935-39e4-4567-99c2-5e2dc29f0e11>) (публикация B5).

3. Значимост на получените резултати цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство

Според представената справка, научните трудове на д-р Гьонов са цитирани 185 пъти. За конкурса той е представил 40 цитирания, от които 37 са в реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus). Подобно е съотношението спрямо цитирания в Web of Science и Scopus /не реферирани издания в разширения списък, представен от кандидата, което е показателно за значимостта на получените резултати. От научни трудове по конкурса в списания в Q1 са 3 публикации (13%), в Q2 са 9 (39%), в Q3 са 6 (26%), а в Q4 са 4 (17%), и една е глава от монография. Д-р Гьонов е член на член на редакционните колегии на Biodiversity Journal, ZooKeys, Check List и Biodiversity Data Journal, както и членува в следните научни дружества: Асоцииран сътрудник на Националния Природонаучен Музей – БАН, член на Arbeitskreis Zikaden Mitteleuropas, Член на International Auchenorrhyncha Society.

Кандидатът е бил награждаван многократно за най-добро представяне на научни форуми, както и за добре завършени и отчетени проекти.

4. Най-значими научно-приложни постижения

Приносите на д-р Гьонов имат преди всичко фундаментален характер. Но някои от тях несъмнено имат значим ефект и могат да бъдат определени като научно-приложни. В това число са несъмнено приносите му в подобряване на техниката и методологията за записи на насекоми за биоакустични изследвания (за съжаление, публикацията не е включена в списъка, може би поради съвсем скорошното ѝ публикуване). Не на последно място е и един чисто методологичен принос, свързан с подобряване работата по създаване, управление и съхранение на ентомологични колекции (статии Г1и Г10).

Способностите му да създава, управлява, програмира и поддържа бази данни са огромни и неговото участие е основно в реализацията на изключително важния за българската наука структурен проект за дигитализация на научни колекции DiSSCoBG.

Една от тези бази данни е тази, създадена от автора на макрофотографии на живи екземпляри. Тази база данни е в основата на редица анализи, довели до публикуването на статии с нови открития, свързани с биологията на цикадите като трофобионтните отношения на фулгороморфите (Hemiptera, Fulgoromorpha) с мравки (публикация Г5), появата на инвазивни видове (публикация Г6) или това са първите в света макрофотографии на редки таксони, представящи техния хабитус или морфологични особености (публикация Г9, публикация Г11).

6. Демонстрирани умения или заложби за ръководене на научни изследвания

Д-р Гьонов е ръководител на 2 национални научни проекта, финансирани от Фонд Научни Изследвания (МОН) и 3 вътрешноуниверситетски проекта в СУ. Има участия в общо 30 научни и приложни проекти, участия в 2 международни проекта, 17 национални проекта или държавни поръчки, 6 вътрешноуниверситетски проекта.

Кандидатът е участвал в организационните комитети на редица престижни научни форуми Sixth European Hemiptera Congress, Bulgaria 2012; 18th European Lepidoptera Congress, Bulgaria 2015; Vth International Congress of Taxonomy, Speciation and Euro-Mediterranean Biodiversity, Bulgaria 2019; 9th European Hemiptera Congress, Czech Republic 2022.

Доказателства за умения да ръководи научни изследвания са също така и успешно защитилите студени (магистри и бакалаври), както и ролята му на старши или кореспондиращ автор на 14 научни публикации от представените за конкурса 23.

7. Роля на кандидата за обучение на млади научни кадри

Д-р Гьонов има огромен опит в преподаването на студенти. Бидейки докторант и в последствие главен асистент към катедра Зоология на БФ е водил:

Лекции: “Зоология на безгръбначните животни” и “Биологични инвазии” за бакалавърска програма Биомениджмънт и устойчиво развитие; “Методи на ентомологичните изследвания” за магистърска програма Ентомология; Упражнения: “Зоология на безгръбначните животни” и “Ентомология” в различни програми на бакалавърската степен; “Биологични инвазии” за бакалавърска програма Биомениджмънт и устойчиво развитие; “Методи на ентомологичните изследвания” и “Голям практикум по ентомология в магистърска програма Ентомология, както и учебни и учебно-изследователски практики: “Зоология на безгръбначните животни” в различни програми на бакалавърската степен; “Ентомология” в магистърска програма Ентомология. Не на последно място за отбелязване и успешното ръководство на 8 дипломанти бакалавърската и магистърската степен. Част от неговите дипломанти

понастоящем са и докторанти, а и не мога да не спомена, че един от тях е пред защита с може би най-добрата проекто-дисертация по ентомология в последните години, правена в България.

Представените по-горе несъмнени доказателства за умения да ръководи и обучава млади научни кадри се допълват и от включването на много млади хора в научните проекти, които кандидата ръководи, както и от несъмнената подкрепа като ментор на Студентския ентомологичен клуб.

7. Профил на научноизследователската работа

Гл. ас. д-р И. Гьонов има ясно очертан профил на научно-изследователска работа в областта на ентомологията. Приносителите му обогатяват и разширяват не само българската, но и световната наука с нови открития и факти за таксономията, биологията, морфологията, биоакустиката на няколко групи полутвърдокрили насекоми. Кандидатът е изключително ерудирани и утвърден специалист, способен да извършва задълбочени ентомологични изследвания, както и да преподава, което напълно съответства на научната специалност, по която е обявен конкурсът.

8. Критичните бележки и препоръки, които могат да бъдат направени след рецензирането на представените трудове: част от публикациите в списания само със SJR, са точкувани със съответните точки за квартила в който са спрямо SCOPUS (B1, B2, B3, G2, G6, G8). За съжаление, в Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България е допуснат текст, който явно е дискриминационен и лобира за интересите на определена търговска организация. Според Правилника (според мен напълно неоснователно) тези публикации би трябвало да се точкуват само с 10 точки. Въпреки това, дори и с намаляване на броя точки съответно – това по никакъв начин не изменя факта, че кандидатът покрива всички национални и на БФ изисквания за заемане на длъжността доцент.

Две от цитиранията в списък от цитирания в издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus), са в монография Д2, която не е ясно дали е реферирани в Web of Science и Scopus, докато Д7, Д13 са в *Bulletin de la Société entomologique de France*, което не се индексирани в горепосочените бази данни. Цитиращата публикация Д31 е посочена като препринт в платформата bioRxiv (изискване на някои списания), но самата статия е излязла в престижното реферирани и индексирани списание *Systematics entomology*.

Това по никакъв начин не променя съответствието с изискванията за придобиване на академична длъжност «доцент». Останалите са от формален характер (като невключването за този конкурс на всички публикации и цитирания на кандидата) и нямат място в настоящата рецензия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като член на научното жури, определено със заповед на член на научно жури, назначено със Заповед РД-38-123/06.03.2025 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, убедено заявявам, че кандидатът гл. ас. д-р Илия Гъонов, участващ в конкурса за академичната длъжност доцент по професионално направление 4.3 Биологични науки, научна специалност ЕНТОМОЛОГИЯ, за нуждите на катедра Зоология и антропология на БФ, обявен в бр. 5 на Държавен вестник от 17 януари 2025 г., отговаря на задължителните и специфични условия и наукометрични критерии за заемане на академичната длъжност „доцент“. Представените резултати и приноси от научно-изследователската и преподавателска дейност на д-р Илия Гъонов, показват неговия професионализъм, креативност и компетентност в проучванията. Това, съчетано с вродена любознателност и стремеж към нови открития и използване на модерна методология, го поставя в групата на учените в България, работещи на много високо ниво. Не на последно място д-р Гъонов е отзивчив колега и добър човек, който не се притеснява да споделя знания и идеи, и да помогне на всеки от екипа, с който работи. Това, без съмнение, би го потвърдил всеки от участниците в съвместни проекти с д-р Гъонов, неговите студенти и дипломанти, както и всеки от организационния комитет на международни и национални научни форуми, работил съвместно с кандидата.

Документите, представени от кандидата д-р Илия Гъонов, отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на критериите на Биологическия факултет на СУ Св. Климент Охридски за заемане на научни длъжности и в някои случаи значително ги надхвърлят. Затова подкрепям кандидатурата на д-р Гъонов за заемане на административна длъжност „Доцент“ и препоръчвам на научния съвет на Биологическия факултет на СУ Св. Климент Охридски да го избере за доцент към катедра Зоология и антропология на БФ.

02.05.2025 г.

Подпис:

(доц. д-р Николай Симов)